22/6 19^{30}

Milotice

zámek

Calidore String Quartet

Jeffrey Myers, Ryan Meehan / housle
Jeremy Berry / viola
Estelle Choi / violoncello

Koncert se koná pod záštitou Velvyslanectví USA v Praze.

Ve spolupráci

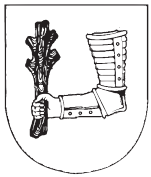

Program

Samuel Barber (1910–1981)

Smyčcový kvartet h moll, op. 11
I. Molto allegro e appassionato
II. Molto adagio
III. Molto allegro

Wynton Marsalis (*1961)

Smyčcový kvartet č. 1 „At the Octoroon Balls“ (výběr)
VI. Blue Lights on the Bayou
VII. Rampart Street Row House Rag

John Williams (*1932)

With Malice Toward None (z filmu Lincoln)

Erich Wolfgang Korngold (1897–1957)

Smyčcový kvartet č. 3 D dur, op. 34
I. Allegro moderato
II. Scherzo. Allegro molto
III. Sostenuto. Like a Folk Tune
IV. Finale. Allegro con fuoco

Americké smyčcové kvarteto Calidore si pro dnešní koncert vybralo repertoár ze své domoviny s několika rafinovanými evropskými stopami. Jedna se otiskla hned v prvním titulu. **Samuel Barber** patří mezi nejslavnější americké skladatele 20. století. Během života získal řadu ocenění, mimo jiné Římskou cenu, Pulitzerovu cenu dokonce hned dvakrát, medaili Henryho Hadleyho a Zlatou medaili za hudbu Americké akademie a Institutu umění a literatury. Posmrtně byl v roce 1998 Barber uveden do Síně slávy americké klasické hudby. Jeho skladatelský odkaz obsahuje díla nejrůznějších žánrů. Zkomponoval tři opery, několik scénických hudeb a několik instrumentálních koncertů a také mnoho komorní hudby a písní.

Dnes je známé především jeho Adagio pro smyčce, které je ale součástí *Smyčcového kvartetu h moll, op. 11*. A právě v tomto díle nalézáme první evropskou stopu: ve třicátých letech 20. století Samuel Barber hojně cestoval po Evropě. Využíval různé stipendijní programy k dalšímu hudebnímu vzdělávání. Pobýval ve Francii, v Itálii a také v Rakousku. Letní měsíce v letech 1935 a 1936 strávil ve Vídni studiem zpěvu a dirigování, tam také započal s kompozicí Smyčcového kvartetu h moll. První provedení díla se uskutečnilo v prosinci roku 1936 v Římě, následovaly četné revize a úpravy. Finální podobu dal autor dílu až v roce 1943 ve Washingtonu. Druhou větu Adagio skladatel upravil také pro smyčcový orchestr, v roce 1967 melodii podložil liturgickým textem Agnus Dei a vytvořil oblíbenou sborovou verzi.

Wynton Marsalis, proslulý jazzový trumpetista a skladatel, který stejně dobře jako jazz interpretuje klasickou hudbu, se narodil v kolébce jazzu – v New Orleans. Na trubku hraje už od šesti let a ve čtrnácti letech vyhrál svoji první soutěž se slavným Koncertem pro trubku Es dur Josepha Haydna. Studoval slavnou Juilliard School v New Yorku, ale studia nedokončil, protože se začal živit jako jazzový trumpetista ve velkých orchestrech. V 80. letech si postupně založil několik vlastních souborů, se

kterými procestoval celý svět. Od roku 1996 je uměleckým ředitelem Jazz at Lincoln Center Orchestra. Kromě desítek jazzových nahrávek pořídil jako sólista mnoho nahrávek klasických trubkových koncertů. Ve svých kompozicích oba světy nenásilně propojuje, což uslyšíme ve dvou posledních větách *Smyčcového kvartetu č. 1*. Podtitul *„At the Octoroon Balls"* odkazuje na plesy, na kterých si v 19. století v New Orleans Američanky z *jedné osminy* černošského původu hledaly milence z řad bohatých bílých mužů; vdát se za ně nemohly. Každá z vět evokuje konkrétní místo rušného New Orleans. Celý smyčcový kvartet č. 1 má sedm vět, trvá bezmála 45 minut a Marsalis ho zkomponoval v roce 1995.

Pomyslným intermezzem dnešního koncertu bude krátká ukázka z filmové hudby nejslavnějšího autora tohoto žánru – **Johna Williamse**. Složil hudbu k více než stovce filmů, za kterou byl dvaapadesátkrát nominován na Oscara! Celkem pětkrát zlatou sošku získal, konkrétně za filmy Šumař na střeše, Čelisti, Star Wars: Epizoda IV – Nová naděje, E.T. – Mimozemšťan a Schindlerův seznam. Je rovněž držitelem pětadvaceti cen Grammy a řady dalších ocenění. Dnešní ukázka je z velkofilmu Lincoln, který natočil v roce 2012 Steven Spielberg. Ústřední melodie filmu s názvem *With malice toward none* (Bez zášti vůči komukoli) odkazuje na proslulý druhý inaugurační projev prezidenta Abrahama Lincolna z roku 1865, ve kterém vyzval ke smíření občanskou válkou rozdělených Spojených států amerických.

Závěr koncertu nám odkryje druhou evropskou stopu. V tomto případě dokonce moravskou, neboť skladatel **Erich Wolfgang Korngold** se narodil v německé židovské rodině v Brně. Když mu byly 4 roky, rodina se přestěhovala do Vídně, kde později vystudoval. Byl zázračným dítětem, kterého jako dvanáctiletého označil Gustav Mahler za hudebního génia a doporučil ho ke studiu u Alexandera Zemlinského. Opera Mrtvé město, kterou zkomponoval Korngold ve svých 23 letech, zaznamenala mezinárodní úspěch a rázem autora zařadila mezi etablované evropské komponisty vedle Giacoma Puccinihо nebo Richarda Strausse.

V roce 1934 ho režisér a kolega z Vídně Max Reinhardt požádal, aby za ním přijel do Hollywoodu a upravil Mendelssohnovu hudbu ke Snu noci svatojánské pro filmovou verzi této hry. Během následujících let se Korngold stal průkopníkem v komponování filmové hudby. Jeho prvním filmem byl v roce 1935 Kapitán Blood, následovaly filmy Anthony Adverse (za kterého si Korngold odnesl svého prvního Oscara) nebo Princ a chuďas. V lednu 1938 dorazil do Vídně telegram, že se má skladatel do deseti dnů dostavit do Hollywoodu a co nejdříve začít pracovat na dalším filmu – Dobrodružství Robina Hooda. Pro skladatele to byl důležitý impuls opustit politicky nestabilní Evropu a přesunout se i s celou rodinou do Ameriky natrvalo. Stihli to jen několik dnů před anšlusem Rakouska v březnu 1938. Film Dobrodružství Robina Hooda tak pravděpodobně zachránil Korngoldovi a jeho rodině život.

Po skončení druhé světové války zůstal Korngold v USA a stal se americkým občanem. Úplně opustil filmový průmysl, komponovat však nepřestal: v tomto přelomovém období vznikl *Smyčcový kvartet č. 3 D dur, op. 34*, jehož tematický materiál pochází z Korngoldových starších děl. Melodie tria ve Scherzu pochází z filmu Mezi dvěma světy, v pomalé větě zpracovává melodii z filmu Mořský vlk a konečně Finále je založeno na tématu z filmu Oddanost.

Kryštof Spirit

foto: Marco Borggreve

Svůj název si **Calidore Quartet** zvolilo ze dvou důvodů: odkazuje jednak na kalifornské kořeny souboru v kombinaci s odkazem na francouzské *doré* / *zlatý* a vyjadřuje vděčnost za kulturní rozmanitost a podporu, které se souboru dostalo v jeho domovském Los Angeles, největším městě „zlatého státu". Druhou inspirací byla postava ušlechtilého rytíře stejného jména, kterého stvořil básník John Keats.

Kvarteto bylo založeno v roce 2010 na Colburn School v Los Angeles a záhy se proslavilo vítězstvími na soutěžích ARD v Mnichově, v Hamburku, na soutěžích Fischoff, Coleman, Chesapeake, Yellow Springs ad. V roce 2016 získalo hlavní cenu na prvním ročníku mimořádně štědře dotované soutěže komorní hudby M-Prize a stalo se také držitelem prestižního

stipendia Borletti-Buitoni Trust Fellowship, což souboru umožnilo vybudovat si a také udržet skvělou kariéru. Mezi další ocenění patří Avery Fisher Career Grant, Lincoln Center Emerging Artist Award či zařazení do programu BBC Radio 3 New Generation Artists. Mezi nejdůležitější mentory kvarteta patřili členové Emerson String Quartet a Quatuor Ébène, dále Andre Roy, Arnold Steinhardt, David Finckel, Günter Pichler, Guillaume Sutre, Paul Coletti a Ronald Leonard.

Výjimečnou souhru smyčcového kvarteta Calidore výstižně popsal deník *The Washington Post*: „Těžko si představit čtyři svébytnější hudebníky; přesto dokážou hrát, dýchat, myslet a cítil jako dokonalý celek." S repertoárem sahajícím od kompletních kvartetních cyklů Ludwiga van Beethovena a Felixe Mendelssohna až po díla vizionářských současných skladatelů, jako jsou letos stoletý György Kurtág, Jörg Widmann či Caroline Shaw, vnáší Calidore do každého vystoupení to, co deník *The New York Times* nazval „hlubokými zásobami virtuozity a nezkrotným dramatickým instinktem". Jejich umění odráží zaujetí pro stěžejní díla klasické kvartetní literatury i pro vyvíjející se jazyk komorní hudby 21. století.

Calidore bývá hostem nejvýznamnějších koncertních sálů a festivalů po celém světě, mezi jejich spolupracovníky patří mimo jiné hvězdy jako Anne-Sophie Mutter, Joshua Bell, Anthony McGill, Marc-André Hamelin, Jean-Yves Thibaudet, David Finckel a Wu Han či kvarteta Emerson String Quartet a Quatuor Ébene. Jako vášnivý ambasador současné hudby premiéroval soubor díla Caroline Shaw, Johna Williamse, Anny Clyne, Gabriely Montero, Sebastiana Curriera, Han Lash, Marka-Anthonyho Turnage nebo Huwa Watkinse.

Mezi vrcholy právě končící sezony, v níž byl Calidore Quartet rezidenčním souborem na Univerzitě v Delaware, patří kromě úspěšných koncertů a turné v USA např. světová premiéra Turnageho kvartetu *Arietta* nebo klavírního kvintetu Gabriely

Montero s autorkou u klavíru, evropské turné s vystoupeními v Irsku, Velké Británii, Nizozemsku, Chorvatsku, Švýcarsku a na našem festivalu.

Bohatou a oceňovanou diskografii u labelu Signum Classics v tomto roce obohatil Calidore Quartet úspěšným albem *American Tapestry* s hudbou dnešního večera.

www.festivalcm.cz